

Přijetí vládní novely oddlužení způsobí skokové snížení platební morálky zadlužených lidí, zaznělo na semináři v Poslanecké sněmovně

Praha, 18. 10. 2023. Na půdě Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR se dne 17.10.2023 uskutečnil odborný seminář k problematice insolvenční řízení pořádaný místopředsedkyní Ústavně právního výboru Zuzanou Ožanovou ve spolupráci s analytickou společností InsolCentrum. Na semináři se kromě poslanců sešli všichni klíčoví aktéři insolvenčních procesů – insolvenční soudci, insolvenční správci, ekonomové, advokáti, zástupci soukromých i státních věřitelů, podnikatelské sféry i neziskových organizací.

- **Náměstek ministra spravedlnosti Michal Franěk** seznámil přítomné s hlavními body návrhu novely oddlužení, která má vést k plošnému osvobození od dluhů pro všechny dlužníky během tří let, kdy je kladen důraz na individuální posuzování adekvátního příjmu.
- **Jednatelka společnosti InsolCentrum Jarmila Veselá** prezentovala data o vývoji procesů oddlužení, charakteristiky dlužníků i věřitelů, výše dluhů a míry uspokojení pohledávek. Závěrem představila nejnovější data o seniorech, kteří mají od poslední novely z roku 2019 možnost zbavit se dluhů během tří let. *„Výsledky prvních dokončených tříletých oddlužení seniorů nás postavily před tvrdou realitu. Strategie zmírňování podmínek vymáhání dluhů včetně oddlužení způsobuje rychlý pokles platební morálky dlužníků. Za šest let stouply dluhy seniorů pětkrát a míra splácení dluhů se snížila sedmkrát. Rozum odmítá přijmout fakt, že průměrný dluh seniorů ve tříletém oddlužení dosáhl 2,1 mil. Kč, přičemž průměrně zaplatili jen 7,1 procent ze svých dluhů. Přijetí vládní novely s plošným tříletým oddlužením všech dlužníků, a zejména těch zdravých v produktivním věku, může mít vážné ekonomické, sociální i politické dopady,*“ řekla Veselá a dodala, že politici hodlají novelu prosadit i přes to, že proti zmírňování podmínek dlužníkům se dlouhodobě staví většina odborné i laické veřejnosti.

V podkladových materiálech byl účastníkům semináře prezentován kompromisní návrh analytické společnosti InsolCentrum a zástupců nedobrovolných věřitelů – Svazu českých a moravských bytových družstev (SČMBD) a Svazu měst a obcí ČR (SMO ČR). V návrhu se zachovává tříleté oddlužení pro starobní důchodce a invalidní důchodce ve 2. a 3. stupni. Mezi tyto ohrožené skupiny dlužníků navrhují připojit osamělé rodiče (samoživitele). Tříleté oddlužení se dle požadavků Evropské unie vztahuje i na fyzické podnikající osoby. Pro ostatní dlužníky – osoby bez závažného zdravotního hendikepu v produktivním věku, z nichž je 72 % mužů – zůstává zachováno pětileté oddlužení.

Novela naruší rovnováhu mezi dlužníky a věřiteli

- Právní aspekty rekodifikace insolvenčního práva přednesl **Bohumil Havel, člen legislativní rady vlády**. Za kritické označil následující: *„Návrh novely nevyužívá možností směrnice, když autoritativně sjednocuje oddlužení podnikatele a spotřebitele, ač u obou jsou jiné motivace, jiné dopady na trh, a směrnice to vědomě odlišuje (čl. 24) a v ČR neexistují studie prokazující, že je toto spojení vhodné. Také nedůvodně paušálně zkracuje dobu trvání oddlužení na 3+1 rok, ač směrnice uvažuje jinak (čl. 23/2 c), f).“*
- Ekonomický dopad insolvenční reformy zhodnotil **Mojmír Hampl, předseda Národní rozpočtové rady**: *„V případě navrhované úpravy legislativy nejde jen o konkrétní kvantifikovatelné ekonomické či finanční dopady, ale i o nepřijemný posun v myšlení. Zdá se, že s větší tolerancí Čechů k zadlužování soukromému i veřejnému, jde ruku v ruce i chuť se dluhů nejrůznějšími metodami snadněji zbavovat. A ne všechny tyto metody jsou žádoucí či správné z hlediska udržení přiměřené rovnováhy mezi dlužníky a věřiteli.“*

Zástupci občanů vyjadřují obavy z přístupu státu

- Pohled zástupců bytových družstev a SVJ představila **Kateřina Horáková ze Svazu českých a moravských bytových družstev**. Kvůli stále vstřícnějšímu přístupu státu k dlužníkům se totiž majitelé bytů dostávají do pozic nedobrovolných věřitelů, kteří nesou náklady na bydlení neplaticích sousedů a stávají se jejich rukojmími. **„Lidé žijící ve vlastních a v družstevních bytech, kteří řádně přispívají na náklady bytových domů, se již dnes cítí bezmocní a znevýhodnění oproti neplaticím sousedům. To u nich vede k pocitům nespravedlnosti a frustrace. Dlužníci v posledních letech získávají navrch a k dalším úlevám pro dlužníky směřuje i tato novela insolvenčního zákona. Ano, chceme dlužníky dostat ze stínu šedé ekonomiky, musíme ale myslet na to, zda je pomoc dlužníkům stále ještě obhajitelná před těmi, kteří jsou ve svých finančních záležitostech zodpovědnější a opatrnější. Neměli bychom dopustit, aby poctiví a pracovití na dlužníky dopláceli,“** uvedla Kateřina Horáková.

Nedělejme unáhlené změny, říkají experti

V druhé části semináře v rámci diskuse vystoupili přímí účastníci insolvenčních procesů – insolvenční správce Adam Sigmund, insolvenční soudce František Kučera, zástupce Hospodářské komory Ladislav Minčíč, zástupkyně svazu měst a obcí ČR Ivona Mottlová.

- Zástupkyně Svazu měst a obcí ČR Ivona Mottlová uvedla: **„Drtivá většina starostů a starostek je proti plošnému oddlužení za 3 roky, neboť nesplacené dluhy nezmizí. Jak vysvětlit občanům obce, kteří své závazky svědomitě plní, že vyrovnání dluhů za ty méně zodpovědné dopadne i na ně. V rámci pomoci dlužníkům nesmíme zapomínat, že je třeba hledat rovnováhu mezi zájmy dlužníka a věřitele. Jak má starostka či starosta působit na občany, když je k nim vyslán vzkaz, že dlužník neodpovídá za své dluhy.“**

Na semináři zazněly také diskusní příspěvky těch odborníků, kteří s dlužníky pracují v první linii – Davida Šmejkal z Poradny při finanční tísni, Petra Schneedorflera, který se věnuje pomoci zadluženým vězňům, a mnoho dalších.

Většina přítomných v současné době preferuje minimalistickou transpozici, tj. tříleté oddlužení jen pro podnikatele, a jakékoliv další změny v oddlužení připravit až po vyhodnocení úpravy platné od 1.6.2019 na základě analýzy reálných dat. Představu, že plošným oddlužením za 3 roky pro všechny se dlužníci vrátí z šedé ekonomiky, považují účastníci za nereálnou. Přístup dlužníků ovlivňuje, jak způsob výpočtu nezabavitelných částek a srážek ze mzdy, tak i systém sociální podpory, který není správně nastaven. Změny v právní úpravě oddlužení by v žádném případě neměly narušit rovnováhu vztahů mezi věřiteli a dlužníky.

Podklady z odborného semináře v PSP:

- [Stream](#)
- Infografika – [Dopady novely oddlužení](#)

Tiskovou zprávu vydává InsolCentrum, Svaz měst a obcí ČR a Svaz českých a moravských bytových družstev.